

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 24 Aralık 2018
Nr. Ref.: AGJ1308/18

KARAR

Başvuru No: KO84/18

Başvurucu

Albin Kurti ile Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin 11 diğer milletvekili

Vetëvendosje Hareketi Parlamento Grubunun Aida Dërguti'nin Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkan Yardımcılığı görevinden alınması teklifine ilişkin Kosova Meclisi'nin 06/V-145 sayılı kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Bajram Ljatifi, Başkanvekili
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye
Safet Hoxha, Üye
Radomir Laban, Üye
Remzije Istrefi-Peci, Üye
Nexhmi Rexhepi, Üye

Başvurucu:

1. Başvuru, hepsi Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nde (bundan böyle: Meclis) milletvekili olan Albin Kurti, Glauk Konjufca, Fatmire Mulhaxha-Kollçaku, Liburn Aliu, Drita Millaku, Xhelal Sveçla, Arbër Rexhaj, Fitore Pacolli, Rexhep

Selimi, Arbërie Nagavci, Shemsi Syla ve Sami Kurteshi (bundan böyle: başvuruçular) sunulmuştur.

2. Başvuruçular, Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ndeki (bundan böyle: Mahkeme) süreçte kendilerini temsil etmek üzere Meclis'te milletvekili olan Sami Kurteshi'yi vekil tayin etmişlerdir.

İtiraz Konusu İşlem

3. Başvuruçular Vetëvendosje Hareketi Parlamento Grubunun Aida Dërguti'nin Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkan Yardımcılığı görevinden alınması teklifi hakkında Kosova Meclisi tarafından 4 Haziran 2018 tarihinde kabul edilen 06/V-145 sayılı kararın (bundan böyle: itiraz edilen karar) anayasaya uygunluğuna itiraz etmişlerdir.

Başvurunun Konusu

4. Başvurunun konusu, Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesine [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] uygun olmadığı iddia edilen itiraz konusu karardır.
5. Başvuruçular devamında Mahkeme'den "*Meclis Başkan yardımcısı [Aida Dërguti'nin] görevinin askıya alınmasını*" talep ederek ihtiyati tedbir konmasını istemişlerdir.

İlgili Hukuk

6. Başvuru Anayasa'nın 113. madde [Yargılama Yetkisi ve Yetkili Taraflar] 5. fıkrasına, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanunun (bundan böyle: Kanun) 27. madde [İhtiyati Tedbirler], 42. madde [Başvurunun Kesinleştirilmesi] ve 43. maddesine [Süreler], Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: İçtüzük) 56. kuralı [İhtiyati Tedbir Talebi] ve 74. kuralına [Anayasa'nın 113.5 madde fıkrası ve Kanun'un 42 ile 43. maddelerine uygun başvuru] dayandırılmıştır.
7. Mahkeme 31 Mayıs 2018 tarihli idari oturumda İçtüzük değişikliği ve ilavelerini onayıp 21 Haziran 2018 tarihi Kosova Cumhuriyeti Resmi Gazetesinde yayımlamış ve ilanından 15 (on beş) gün sonra İçtüzük'teki değişiklikler yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla bu başvuru görüşülürken Mahkeme, yürürlükte olan İçtüzük hükümlerine atıfta bulunmuştur.

Başvuru Süreci

8. Başvuruçular 12 Haziran 2018 tarihinde Mahkeme'ye başvurarak başvuru ekinde ilave evrak vermişlerdir.
9. Mahkeme üyelerinden Snezhana Botusharova ile Almiro Rodrigues'in görev süreleri 16 Haziran 2018 tarihinde son bulmuştur. 26 Haziran 2018 tarihinde de üyeler Altay Suroy ile Ivan Čukalović'in görev süreleri dolmuştur.

10. Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı 9 Ağustos 2018 tarihinde Bajram Ljatifi, Safet Hoxha, Radomir Laban, Remzije Istrefi-Peci ve Nexhmi Rexhepi adlı yeni üyeleri atamıştır.
11. Mahkeme Başkanı 17 Ağustos 2018 tarihinde Üye Remzije Istrefi-Peci'yi raportör yargıç olarak görevlendirmiş, üyeler Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, Radomir Laban ve Nexhmi Rexhepi'den oluşan ön inceleme heyetini belirlemiştir.
12. Mahkeme, başvurunun kaydedildiğini 24 Ağustos 2018 tarihinde başvuruculara, Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'na, Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkanı'na (bundan böyle: Meclis başkanı) ve Kosova Cumhuriyeti Başbakanı'na (bundan böyle: Başbakan) bildirmiştir.
13. Meclis Başkanı'ndan milletvekillerinin bahse konu başvuruyla ilgili olası yorumlarını 20 Eylül 2018 tarihine kadar Mahkeme'ye sunabileceklerinin bildirilmesi talep etmiştir. Meclis Sekreteryasından itiraz konusu kararla ilgili evrakın Mahkeme'ye teslim etmesi istenmiştir.
14. Meclis Sekreteryası 28 Ağustos 2018 tarihinde Mahkeme'ye şu evrakı teslim etmiştir:
 - a. Meclis'in 3, 4, 10, 14, 24 Ağustos ve 7 Eylül 2017 tarihlerinde yapılan Kuruluş Oturumu transkripti;
 - b. Meclis'in üç başkan yardımcısının seçimine ilişkin 7 Eylül 2017 tarih 06-V-003 sayılı kararı;
 - c. Bağımsız Milletvekilleri Grubu (BMG) adlı Yeni Meclis Grubunun Kurulmasına ilişkin 06/S701Do-52 sayı ve 14 Mart 2018 tarihli bildirim;
 - d. Vetëvendosje Hareketi Parlamento Grubunun Meclis Başkan Yardımcısı Aida Dërguti'nin görevden alınmasına ilişkin 06/1108/Do-615 sayı ve 17 Nisan 2018 tarihli teklifi;
 - e. Kosova Meclisi Genel Kurulunun 3 Mayıs, 1 ve 4 Haziran 2018 tarihlerinde yapılan toplantısının transkripti (bundan böyle: transkript);
 - f. Kosova Cumhuriyeti Meclisinin Meclis Başkan Yardımcısı Aida Dërguti'nin görevden alınmamasına ilişkin 06-V-14 sayı ve 4 Haziran 2018 tarihli kararı.
15. Mahkeme 19 Eylül 2018 tarihinde Venedik Komisyonu Forumuna aşağıdaki soruları yöneltmiştir:
 - 1) *Ülkenizdeki Meclis Başkan Yardımcısının görevden alınma usulü nedir?*
 - a) *Meclis başkan yardımcısı, bu görev için kendisini öneren meclis grubundan ayrılırsa, başkan yardımcılığı görevini otomatikman yitirmiş olur mu?*
 - b) *Bu durumda, görevden alınmasını Meclisin oylaması gerekli midir?*
 - c) *Bir önceki b) sorusunun cevabı olumlu ise, Meclis milletvekilleri böyle bir teklifi oylamak zorunda mıdır?*
 - 2) *Aşağıda belirtilenlerle ilgili herhangi bir ilgili kanun var mı:*
 - a) *Meclis başkan yardımcısının görevden alınması?*

b) Belirli bir teklife karşı oy kullanmanın Meclis milletvekilleri tarafından “oylama hakkının istismarı” olarak nitelendirildiğini ortaya koyan herhangi bir içtihat var mıdır?

16. Visar Ymeri, Sosyal Demokrat Parti (bundan sonra: SDP) Parlamento Grubu temsilcisi sıfatıyla 20 Eylül 2018 tarihinde başvuruya ilgili yorumlarını sunmuştur.
17. Mahkeme 24 Eylül 2018 tarihinde, başvuruculara SDP tarafından sunulan yorumlarla ilgili bilgi vermiş ve buna ilişkin yorumları olursa 1 Ekim 2018 tarihine kadar teslim etmeye davet etmiştir.
18. Mahkeme aynı tarihte Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Başbakan'a SDP'nin sunduğu yorumlar hakkında da bilgi verdi. Meclis Başkanı'ndan, tüm yorumların kopyalarını Meclis'in bütün milletvekillerine sunması istenmiştir.
19. Başvurucular 1 Ekim 2018 tarihinde SDP yorumlarıyla ilgili cevaplarını bildirmişlerdir.
20. Mahkeme 3 Ekim 2018 tarihinde, başvurucuların SDP yorumlarına ilişkin cevabı hakkında Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Başbakan'ı bilgilendirmiştir. Meclis Başkanı'ndan tüm yorumların kopyalarını Meclis milletvekillerine sunması istenmiştir.
21. Mahkeme 19 Eylül - 28 Ekim 2018 tarihleri arasında Venedik Komisyon Forumu'na gönderilen soruların cevaplarını Avusturya, Hollanda, Lüksemburg, Almanya, Hırvatistan, İsveç, Çek Cumhuriyeti, Bulgaristan, Slovakya, Güney Afrika, Norveç, Kosta Rika, Makedonya ve Letonya anayasa mahkemeleri/yüksek mahkemelerinden almıştır.
22. Ön İnceleme Heyeti 3 Aralık 2018 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu görüşmüş ve Mahkeme Heyetine oybirliğiyle başvurunun kabul edilebilir olduğunu yönünde öneri sunmuştur.
23. Mahkeme aynı tarihte, alınan kararın Anayasaya uygun olduğunu oyçokluğuyla oylamıştır.

Olguların Özeti

24. Meclis seçimleri 11 Haziran 2017 tarihinde yapılmıştır.
25. Merkez Seçim Komisyonu seçim sonuçlarını 8 Temmuz 2017'de onaylamıştır.
26. Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Meclis'in yeni yasama dönemi ilk oturumunun 3 Ağustos 2017'de toplanmasını 24 Temmuz 2017 tarihinde kararlaştırmıştır.
27. Meclis'in yeni yasama döneminin 3 Ağustos 2017 tarihindeki ilk oturumu en yaşlı üye başkanlığında yapılmıştır.

28. Gündem sırasına göre Meclis, yetersayı ve temsil yetkilerinin tespiti için geçici bir komisyon (bundan böyle: Geçici Komisyon) oluşturdu.
29. Geçici komisyon aynı tarihte, onaylı seçim sonuçları listesine dayanarak raporu sundu ve aşağıdaki temsil yetilerini tespit etti:
- a) Kosova Demokrat Partisi, Kosova'nın Geleceği İçin İttifak, Kosova Girişimi, Adalet Partisi, Birlik Hareketi, Kosova Arnavut Demokristiyan Partisi, Kosova Muhafazakar Partisi, Kosova Demokratik Alternatifi, Kosova Cumhuriyetçileri, Balli Partisi, Sosyal Demokrat Partisi, Kosova Balli Kombëtar Partisi (bundan sonra: PDK, AAK ve Nisma), 39 milletvekili;
 - b) Vetëvendosje Hareketi (bundan sonra: LVV), 32 milletvekili;
 - c) Kosova Demokratik Birliği ve Kosova e Re İttifakı (bundan sonra: LDK ve AKR), 29 milletvekili;
 - d) Građanska Inicijativa Srpska lista, 9 milletvekili;
 - e) Kosova Demokratik Türk Partisi, 2 milletvekili;
 - f) Vakaf Koalisyonu, 2 milletvekili;
 - g) Nova Demokratska Stranka, 1 milletvekili;
 - h) Samostalna Liberalna Stranka, 1 milletvekili;
 - i) Kosova Aşkalileri Demokrat Partisi, 1 milletvekili;
 - j) Mısırlılar Liberal Partisi, 1 milletvekili;
 - k) Birleşik Goralılar Partisi, 1 milletvekili;
 - l) Aşkali Entegrasyon Partisi, 1 milletvekili;
 - m) Kosova Birleşik Romlar Partisi, 1 milletvekili.
30. Oturum Başkan, yeni yasama dönemi ilk oturumunun gündem sırasına göre Meclis Başkanı ve başkan yardımcılarını seçimine geçtikten sonra oturuma ara verildi.
31. Birkaç ara vermeden sonra yeni yasama dönemi ilk oturumu 7 Eylül 2017 tarihinde Meclis Başkanı ve başkan yardımcılarını seçimi gündem sırasıyla devam etti.
32. PDK, AAK ve Nisma'nın önerisi ile Kadri Veseli, Meclis Başkanlığına seçildi.
33. Meclis, daha sonra başkan yardımcılarının seçimiyle oturuma devam ederek PDK, AAK ve Nisma milletvekili Xhavit Haliti'yi, LVV Aida Dërguti'yi, LDK ve AKR ise Kujtim Shala'yı meclis başkan yardımcılığına teklif etmişlerdir. Oylama sürecinin ardından, önerilen milletvekillerinin meclis başkan yardımcılığı için gerekli oyları aldığı da tespit edildi.
34. Meclis aynı tarihte, çoğunluk olmayan topluluklardan bir başkan yardımcısı olmak üzere milletvekili Müferra Şinik'i, Sırp Listesi Parlamento Grubundan da milletvekili Slavko Simić'i başkan yardımcılığına seçmiştir.
35. Meclis Başkan Yardımcısı Aida Dërguti de dahil olmak üzere 12 (on iki) milletvekili Bağımsız Milletvekilleri Parlamento Grubu adlı yeni bir parlamento grubunun kurulduğunu 14 Mart 2018 tarihinde Meclis Başkanına bildirmişlerdir.

36. Meclis Başkanlığı, LVV Parlamento Grubu'nun Meclis Başkan Yardımcısı Aida Dërguti'nin görevden alınmasına ilişkin önerisini 19 Nisan 2018 tarihinde görüşerek Meclis'in 3 Mayıs 2018 tarihli oturumunun gündemine madde olarak yerleştirmiştir.
37. Meclis, LVV Parlamento Grubunun Meclis başkan yardımcısı Aida Dërguti'nin görevden alınmasına ilişkin önerisine 1 Haziran 2018 tarihinde görüşmeye devam etmiştir. Ancak yetersayı sağlanamadığı için bu teklifin oylanması ertelenmiştir.
38. Meclis, LVV Parlamento Grubunun Meclis başkan yardımcısı Aida Dërguti'yi görevden alma önerisini 4 Haziran 2018 tarihinde oylamıştır. Meclis tutanağına göre genel kurul salonunda 94 (doksan dört) milletvekili hazır bulunurken 16 (on altı) milletvekili kabul, 26 (yirmi altı) milletvekili ret ve 47 (kırk yedi) milletvekili çekimser oy kullanmışlardır.
39. Sonuç olarak Meclis, Aida Dërguti'yi Meclis başkan yardımcılığı görevinden almamıştır.

Başvurucuların İddiaları

40. Başvurucular, itiraz konusu kararın Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesine [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] uygun olmadığını ileri sürmüşlerdir.
41. Başvurucular öncelikle Anayasa'nın 64. maddesi 1. fıkrasının belirlediği şekilde Meclis organları oluşturulurken bu organlardaki yerlerin seçimlerde kazanılan oy sayısı oranına bölünmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Onlara göre “[...] sandalyeler, tüm parti, koalisyon, yurttaş hareketi ve bağımsız adaylar arasında, meclis seçimlerinde kazandıkları geçerli oy sayısına göre paylaşılır”.
42. Başvurucular Anayasanın 67.2. madde fıkrası uyarınca “en büyük parlamento grubunun”, seçime koalisyon, yurttaş hareketi ve bağımsız aday olarak katılmış olan diğer herhangi bir partiden çok Anayasa'nın 64.1 madde fıkrası bakımından Mecliste çoğunluğu bulunan parti, koalisyon [...] olarak kabul edilmesi gerektiğini ortaya koymuşlardır.
43. Başvurucular, “Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrası uyarınca, Meclis başkan yardımcılığı için, Kosova Meclis Başkanı seçiminde olduğu gibi, oyçokluğuyla seçilecek başkan yardımcısını önerme hakkı üç en büyük parlamento grubuna ait” olduğunu ileri sürmüşlerdir.
44. Başvurucular ayrıca şunu belirtmişlerdir: “Kosova Anayasası'nın 67. madde 6. fıkrasının Meclis Başkanı ve Başkan Yardımcılarının seçilmesiyle Meclis Başkanlığının oluşturulur. Bu, Kosova Meclis Başkanlığının oluşturulmasının hukuki-siyasi formülüdür ve açık bir şekilde Meclis Başkanlığında birer başkan yardımcılığıyla temsil hakkı olan üç en büyük oluşumun belirlenmesine ilişkin normu kapsar. Meclis Başkanlığının yapısı parlamento seçimlerinden çıkan siyasi partilerin demokratik oy yoluyla ortaya çıkardığı gücü ve dolayısıyla Kosova Meclisi'ndeki parlamento grubunun gücünü veya büyüklüğünü yansıtır”.

45. Başvurucular ayrıca “genel parlamento seçimlerinde kazandıkları oylar nedeniyle üç en büyük parlamento grubunun, yasama dönemi boyunca, siyasi temsilcilerini önerme ve siyasi temsilcilerine sahip olma hakkına sahip olduklarını” vurgulamışlardır.
46. Başvurucular şunu ileri sürmüşlerdir: “başkan yardımcılığının milletvekili [Aida Dërguti] tarafından yürütülmesinin Meclis Başkanlığı'nın çalışmalarında düzensizliğe ve Anayasa'nın 67. madde 3, 6, 8 fıkraları ve 7. madde 1. fıkrasına aykırı bir şekilde başkan yardımcılığı makamını gasp etmiş olan parlamento grubunun daha büyük siyasi gücü olan parlamento grupları karşısında temsil edilmekle parlamento gruplarının mutlak temsilinin hiçe sayılmasına götürmüştür. Ayrıca Bayan Aida Dërguti tarafından artık dördüncü olan grubu temsilen başkan yardımcılığı makamının işgal edilmesinin, Kosova Meclis Başkanlığı içerisinde görev üstlenen diğer gruplar karşısında Anayasa'nın 67. madde 3, 6 ve 8. fıkraları ile 7. madde 1. fıkrasına aykırı şekilde LVV parlamento grubu aleyhinde temsil eşitliği ihlal edilmiştir”.
47. Başvurucular ayrıca şunu belirtmişlerdir: “demokratik oyla kazanmış olup koalisyon veya siyasi partilerden gelen üç en büyük parlamento grubunun haklarını ifade eden ve destekleyen 67. madde 3. fıkrasının amacının bu grupların Meclis'in tüm organlarında, dolayısıyla Kosova Meclisi Başkanlığında temsil edilmesidir [...]. Bunun aksi bir durum Kosova Anayasası'nın 67. madde 3, 6 ve 8. fıkraları ile 7. madde 1. paragrafının ihlalini oluşturur”.
48. Başvurucular şunları da ileri sürmüşlerdir: “Bayan Aida Dërguti'nin başkan yardımcılığından alınması için milletvekillerinin oylamasıyla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi ifade ettiği şekilde ‘onlar diledikleri şekilde oy kullanabilirler’. Anayasa Mahkemesi'ne göre, ilgili anayasal hükümler göz önünde bulundurularak, milletvekillerinin oyu da anayasal hükümlere uygun olmalı ve anayasa hukukunda da uygulanan güven ilkesine aykırı şekilde istismara açık olmamalıdır. Şayet oylama esas norm olmayıp birincil amaç olarak normun uygulanması ve hayata geçirilmesi ise, o halde oylama normu yıkamaz. Anayasa'da öngörüldüğü şekilde siyasi güç ve demokratik oyu artık temsil etmeyen bahse konu başkan yardımcısının görevden alınmasının reddi oy kullanma hakkının istismarıdır ve Meclis Bakanlığının yapısını düzenleyen hükümlerin anayasal amacını ihlal eder”.
49. İhtiyati tedbir talepleriyle ilgili olarak başvurucular şunu belirtmişlerdir: “LVV hareketi demokratik ve özgür genel seçim sonuçlarına göre ikinci parti olduğuna ve LVV Parlamento Grubu seçim sonuçları esasınca ikinci grup olarak kurulduğuna göre, bu grubun Meclis başkanlığında temsil edilmeyişi, genel demokratik ve özgür seçim yoluyla vatandaşların teyit edilmiş iradesinin taşıyıcısı olan parlamento grubu açısından telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurmaktadır. Öyle ki dördüncü parlamento grubunun üyesi olan bahse konu milletvekili tarafından böyle bir görevin icrası, Kosova Meclisi içerisinde LVV Parlamento Grubunun kuruluşuna esas teşkil eden özgür ve demokratik seçim yoluyla vatandaşların ortaya koymuş oldukları iradenin temsil edilmeyişidir.

50. Sonuç olarak başvuru Mahkemeden, başvurunun kabul edilebilir olduğunu beyan etmesini ve itiraz konusu kararın anayasaya aykırı olduğunu ilan edilmesini talep etmişlerdir.

PSD Tarafından Gönderilen Yorumların Özeti

51. Başvuruların başvurusuna ilişkin cevabında PSD şunu belirtmiştir: *Meclis Başkanlığı Meclis'in idari organıdır ve bu özelliği Anayasa'nın 67. madde 6. fıkrasıyla kazandırılmıştır. [...] İdari karakter kazandırılmakla Meclis Başkanlığının yapısı heyet organı olarak tanımlanır*". PSD 05/L-03 sayılı Genel İdari Usul Kanununun 37. maddesine atıfta bulunarak şunu belirtmiştir: *Mevcut başvuruda Anayasal temelde yetkilendirilmiş birkaç kişiden oluşan ve anayasal hükümlerde tanımlanan konularda karar alma rolü yerine getiren ve bu organın heyet halinde karar alması Meclis'in idari işleyişinin sağlanmasıyla ilgili olan Meclis başkanlığı gibi bir organ söz konusudur*.
52. PSD devamında şunu ileri sürmüştür: *Anayasa'nın 67. madde hükümleri Meclis başkanlığının yetkilerini ayrıntılı bir şekilde belirlemediği için Meclis Başkanlığının kendi yetkilerini Anayasa'nın 66. maddesine ve bu çerçevede seçim sonuçlarının resmen ilan edildiği günden itibaren otuz gün içerisinde yasam döneminin ilk oturumunun yapılmasını belirleyen 1. fıkraya uygun şekilde Meclis'in bir organı olarak sınırlayacağı kendiliğinden anlaşılır. Dahası bu hükmün anlamı çerçevesinde yasama dönemi ilk oturumunun şartı Meclis Başkanlığının seçilmesi olduğuna göre, Meclis Başkanlığının görev süresi ve yetkisi milletvekillerinin görev süresi ve yetkileriyle değil Meclisin görev süresi ve yetkileriyle ilişkilidir*.
53. PSD'ye göre *Anayasa hükümleri Meclis Başkanı ve başkan yardımcılarının seçiminin üye tamsayısının oyçokluğunu gerektiren bir oylama sürecinde seçilmesi gerektiğini belirlemiş olup kuramsal olarak mutlak çoğunluğu ifade etmektedir. Diğer yandan başkanlık üyelerinin görevden alınması için üye tamsayısının 2/3'lik nitelikli oyçokluğunun gerektiği anlaşılmaktadır. Öyle ki onlara göre Meclis Başkanlığı üyelerinden herhangi birinin görevden alınması için parlamenter konsensüs anayasal gerekliliktir. [...] Dahası bu tür görevleri Meclis düzeyinde temsil çerçevesinde anlamak gerekir. Bu da ne Başkan ne de başkan yardımcılarını parti görevlileri değil Meclis'i idari teşkilat anlamında idare eden Meclis organının görevlileri oldukları anlamına gelir*.
54. PSD ayrıca şunu belirtmiştir: *KO84/18 sayılı başvurunun başvuru Meclis üyelerinin görev süre ve yetkilerini buyurma görevi çerçevesinde yorumlama girişiminde bulunmuşlardır [...]. Başkanlık üyeleri özgür yetkilere sahipler ve bu da anayasal sistemlerde hukuki-siyasi düzenin tamamen çağdaş ruhu çerçevesindedir. Dahası buyurucu yetkiler sistemi vasıtasıyla çok sayıda müellif ve bu çerçevede Pasquale Pasquino'nun "One and Three" başlıklı denemesinde ifade ettiği şekilde: "Separation of Powers and the Independence of Judicature in Italian Constitution" buyurucu yetkilerin sonlandırılmasının çağdaş temsili yönetimin temel ilkelerinden biri olduğu görüşündedir. PSD'ye göre Meclis başkan yardımcısının görevden alınması için milletvekillerinin güvensizlik oyu vermeleri gerektiğine" ilişkin başvuruların iddiasının Anayasa'nın 70. madde 1. fıkrasıyla güvence altına*

alınmış ve Milletvekillerinin Hak ve Sorumlulukları Kanununun 3. madde 1 ve 2. fıkralarıyla somutlaştırılmış olan milletvekillerinin görev yetkilerini uygulama özgürlüğünü kısıtlar.

55. *İhtiyati tedbir talebiyle ilgili olarak PSD, başvuruçuların ihtiyati tedbir talebine ilişkin önerileri hakkında başvurunun içeriği, başvurunun korumaya ilişkin konusu ve telafisi mümkün olmayacak herhangi bir zarara sebebiyet verilmesinin hukuki imkansızlığı dikkate alındığında her türlü yorumun gereksiz olduğunu değerlendirmiştir.*
56. PSD sonuç olarak başvuruçuların başvurusunun açıkça temelden yoksun olduğu ve kabul edilmez olarak ilan edilmesi gerektiği görüşündedir.

LVV'in PSD Yorumlarına İlişkin Cevaplarının Özeti

57. PSD'nin yorumlarına ilişkin cevabında LVV şunu ileri sürmüştür: *Meclis Başkanlığı temsili üç en büyük parlamento grubundan olduğundan başkanlıktaki temsil, Kosova Meclisi'nin idari işleyişi için anayasal yükümlülüklerle donatılmış siyasi karaktere sahiptir. LVV devamında şu açıklamayı yapmıştır: LVV içerisinde olabilecekken Başkan'ın Meclis başkan yardımcılarınca vekaleti, Meclis Başkanı'nun uyguladığı yetkiler çerçevesinde siyasi karaktere sahiptir; özellikle de Meclis temsilinde [...]. Bu nedenle, Meclis Başkanlığının açık bir şekilde siyasi karaktere sahip olduğu ve siyasi-idari görevler ifa ettiği görüşündeyiz [...].*
58. LVV ayrıca şunu belirtmiştir: *özgür yetki siyasi veya başka herhangi bir tür etkilenmezlik, milletvekili görevinin sona ermesi ve geçersizliği çerçevesinde yorumlanması gerekir. LVV Parlamento Grubunun güvensizlik oyu bahse konu milletvekilinin görevinin alınmasına yöneliktir [...]. Devamında şunu belirtmiştir: LVV Parlamento Grubu ve onun Meclis organlarında ve daha somut bir şekilde Meclis Başkanlığında temsil görevi halihazırda başka bir parlamento grubunu dolayısıyla başka bir siyasi oluşumu temsil eden bir milletvekili tarafından işgal edilen bir makamla karşılaştırılmazdır. Bu, öncelik ve önem açısından anayasal hükümlerin ve dolayısıyla Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasının uygulanışını zorunlu kılmaktadır [...].*

Venedik Komisyonu Forumu Tarafından Alınmış Yorumların Özeti

59. Mahkeme öncelikle Venedik Komisyonu Forumundan alınan cevaplardan meclis başkan yardımcılarının görevinden alınmasıyla ilgili farklı anayasal içtihatların olduğunu gözlemlemiştir.
60. Bununla ilgili olarak Avusturya Anayasa Mahkemesi şunu belirtmiştir: *Başkan, İkinci Başkan ve Üçüncü Başkan, Parlamentonun tüm üyelerinden seçilir. Uygulamada her üç başkan en büyük üç parlamento grubundan seçilmekle birlikte, onların seçimi için başka resmi koşullar yoktur. Kendini başkanlık için teklif veren grubu herhangi biri terk ederse bu görevi de otomatikman yitirmiş olmaz ve bu görevden alnamaz. Aslında böyle bir vaka 1993 yılında vuku bulmuş; en büyük üçüncü parlamento grubu tarafından aday gösterilmiş olan Ulusal Konsey Üçüncü Başkanı grubundan ayrılıp yeni bir parti kurmak üzere diğer grupla birleşmiş, ancak o, görev süresinin sonuna kadar bu görevi başarılı bir şekilde yerine getirmiştir.*

61. Hollanda Yüksek Mahkemesi şu açıklamayı yapmıştır: *Anayasa'nın 61. maddesi ile Parlamento'nun içtüzüğü milletvekillerinin kendi aralarından birini Parlamento başkanlığına seçebileceklerini öngörmüştür. Yeni başkan her seçimden sonra seçilip, görev süresi yeni seçimde sona erer.*
62. Lüksemburg Anayasa mahkemesi şu açıklamayı yapmıştır: *Lüksemburg'un Meclisle (yani Temsilciler Meclisi) ilgili kanununda başkan yardımcısının görevden alınmasıyla ilgili bir usul yoktur [...]. Onlara göre "Anayasa'nın 3. maddesi uyarınca (Temsilciler Meclisi vasıtasıyla) kendi ülkelerini temsil eden, kendi seçmenlerine atıfta bulunmaksızın oy kullanan ve oylama esnasında sadece (Lüksemburg) Büyük Dükalığın çıkarlarını gözeten milletvekilleri, görevleri süresince daha önce mensubu oldukları siyasi grup ve seçildikleri partiden ayrılmalarından bağımsız olarak, Meclisin milletvekilleri kalmaya devam ederler. Bu durumda, uygulamada henüz böyle bir durum ortaya çıkmamış olmakla birlikte, seçilmiş olan bir başkan yardımcısı gönüllü olarak ayrılmadıkça, böyle bir görevden alnamaz.*
63. Almanya Anayasa Mahkemesi Almanya Federal Meclisinde "her parlamento grubu en azından bir başkan yardımcısı tarafından temsil edilir. Başkan ile başkan yardımcıları salt oyçokluğuyla seçilirler. Adaylardan herhangi biri oyçokluğunu elde edemezse oylama tekrar edilir. (Almanya) Anayasası ve Bundestag İçtüzüğü, Başkan ve başkan yardımcılarının görevden alınmasına ilişkin hükümler içermemektedir" açıklamasını yapmıştır.
64. Hırvatistan Anayasa Mahkemesi şu açıklamayı yapmıştır: *Parlamento başkan yardımcısının görevden alınması parlamento grupları veya Parlamento'nun 40 (kırk) milletvekili tarafından teklif edilebilir [...] ve oturumda milletvekillerinin çoğunun hazır bulunması şartıyla, parlamento oyçokluğuyla onayabilir.*
65. İsveç İdare Yüksek Mahkemesi şunu belirtmiştir: *Parlamento üyeleri bir yasama dönemi için (dört yıllığına) kendi içerisinde Başkan ve 3 (üç) başkan yardımcısını seçerler. Farklı görevler için aday gösterecek olanlar parlamento gruplarıdır. Onlar ayrıca bir sonraki parlamento seçimlerine kadarki süre içerisinde Başkan ile yardımcılarıyla ilgili olarak şunu belirtmişlerdir: "Parlamento kararıyla görevlerinden alnamazlar. Ancak onlar kendi görevlerinden istifa edebilirler."*
66. Çek Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi şu açıklamayı yapmıştır: *Parlamento başkan yardımcısı üye tamsayısının 2/5'sinin teklifiyle görevden alınabilir [...] Oylama esnasında üye tamsayısının 1/3'ü hazır bulunmalı ve görevden alma için oyçokluğu sağlanmalıdır.* Onlara göre Meclis başkan yardımcısının görevden alınması için tek yol görevden alma teklifinin yukarıda belirtilen sayıda oyu almasıdır.
67. Bulgaristan Anayasa Mahkemesi şu açıklamayı yapmıştır: *Meclis Başkan ile başkan yardımcılarının görevden alınması anayasal denetimin konusu değildir ve Meclisin ayrıcalıklı yetkisi içerisinde yer alır.* Bu, başkan yardımcılarının görevden alınmasının Bulgaristan Ulusal Meclisi İçtüzüğü ile düzenlendiği ve olası ihlal bir anayasa ihlali oluşturmadığı içindir. Onlar ayrıca Bulgaristan Ulusal Meclis İçtüzüğü'nün 5. madde 2. fıkrasında Meclis

başkan yardımcılarının kendisini aday gösteren gruptan ayrılması, grubun kendisini görevden alması veya grubunun dağılması halinde görev süresi dolmadan görevden alınacağı hükmünün yer aldığını belirtmişlerdir. Bu durumlarda görevden alma Meclis tartışması veya oylama olmaksızın gerçekleşir.

68. Slovakya Anayasa Mahkemesi Slovakya’da Meclis başkan yardımcısının kendisini bu göreve teklif eden partiden ayrılırsa Meclis başkan yardımcılığı görevini yitirmiş olmaz. Böyle bir durumun son dönemlerde meydana geldiğini belirterek “*dört partili (aralarından birinin adı Siet şeklindedir) bir koalisyonu kurulmasıyla tamamlanan 2016 parlamento seçimlerinden sonra Siet üyelerinden biri (dört başkan yardımcılığından birine) başkan yardımcısı seçilmiştir. Daha sonra 2016 yılı içerisinde bu kişi Siet partisinden ayrılarak koalisyondaki bir diğer partiye geçmiştir. Ancak (Meclis) başkan yardımcılığına devam etmiştir*” diye eklemiştir.
69. Güney Afrika Anayasa Mahkemesi Güney Afrika’da Parlamento başkan yardımcısının artık bir siyasi parti üyesi olmadığında Parlamento başkan yardımcılığı görevini otomatikman yitirmiş olmaz. Ancak kendisinin görevden alınması için anayasal bir süreç başlatılırsa. Bir başkan yardımcısı bir siyasi parti üyesi olmaksızın da bu görevde kalmaya devam edebilir. Öyle ki bir başkan yardımcısının görevden alınması için görevden alınma önergesi lehine üyelerin oyçokluğunun sağlanması gerekir. Ayrıca Güney Afrika Anayasasına göre Parlamentoda oya sunulan bir önerge için *milletvekillerinin şu üç seçenekleri vardır: (a) lehte oy kullanmak, (b) aleyhte oy kullanmak ve (c) çekimser oy kullanmak.*
70. Norveç Anayasa Mahkemesi Norveç’te Parlamento Başkan ve 5 (beş) başkan yardımcısının üyelerin salt çoğunluğunun oyuyla seçildiğini belirtmiştir. Başkan yardımcılarının görevden alınması için üye sayısının 1/5’inin oyuyla önerge verilir ve görevde alma önergesi üyelerin salt çoğunluğunun oyuyla oylanır.
71. Kosta Rika Anayasa Mahkemesi, Parlamentonun yasam döneminin başında Başkanlık üyelerini seçtiğini belirtmiştir. Parlamento Başkanı ile başkanları Cumhurbaşkanı için istenen şartları yerine getirmeleri gerekir. Ayrıca kendi Anayasalarına göre kendilerinin seçilmesine yardımcı olan siyasi partileri terk eden milletvekillerine yönelik herhangi bir yaptırımın öngörülmediğini belirtmişlerdir. Onlara göre *bu milletvekillerinin önemli bir kısmının başka bir siyasi grubun üyesi olmaksızın görevlerini yasama döneminin sonuna kadar yerine getirdiklerinin belirtilmesi önemlidir.*
72. Makedonya Anayasa Mahkemesi, Makedonya Anayasasının Parlamento başkan yardımcılarıyla ilgili yegane hükmünün 67. maddenin Meclis Başkanı ve yardımcılarının Meclis üyeleri içerisinde milletvekilleri tamsayısının oyçokluğuyla seçildiğine ilişkin hüküm olduğunu belirtmiştir. Parlamento İçtüzüğü’nün 21. maddesi uyarınca başkan yardımcısı sayısı Parlamento Başkanınca belirlendiğini ve Parlamentoda temsil edilen çeşitli siyasi partilere üye olanların arasından seçildiklerini belirtmişlerdir. Başkan yardımcılarında birisi ana muhalefet partisinden seçilir. Ayrıca Parlamento İçtüzüğü’nün başkan yardımcılarının görevden alınmasına ilişkin hükümler öngörmediğini belirtmişlerdir.

73. Letonya Anayasa Mahkemesi Letonya’da Meclis başkan yardımcılığı görevinin parlamento gruplarına üyelikle bağlantılı olmadığını açıklamıştır. Başkan yardımcısının kendisini bu göreve teklif eden parlamento grubundan ayrılmaya karar vermesi durumunda bu görevi sürdürmeye ilişkin otomatikman uygulanan sonuçlar doğurmaz. Onlar ayrıca kendi hukuk sistemleri uyarınca belli bir önerge için milletvekillerinin oy kullanma zorunluluklarının bulunmadığını, Meclis (Seima) üyelerinin kullandıkları oyla ilgili adli süreç, idari veya disiplin süreci yoluyla sorumluluk altına alınamayacaklarını öngören Letonya Anayasasının 28. maddesinde aykırı bir yükümlülük olacağını ilave etmişlerdir.

İlgili Anayasa Hükümler

Madde 7 [Değerler]

1. Kosova Cumhuriyetinin Anayasal Düzeni özgürlük, barış, demokrasi, eşitlik, insan haklarına saygı, hukukun üstünlüğü, ayrımcılığının yapılmaması, mülkiyet hakkı, çevre koruma, sosyal adalet, çoğulculuk, devlet yetkilerinin paylaşımı ve piyasa ekonomisi ilkelerine dayanır.

2. Kosova Cumhuriyeti, demokratik toplumun gelişimi için temel değer olarak cinsiyet eşitliğini, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve sosyal yaşamın diğer alanlarında kadın ve erkeklerin eşit fırsatlarla katılımını sağlar.

[...]

Madde 64 [Meclisin Yapısı]

1. Meclisin, açık liste usulüyle gizli oylamayla seçilmiş yüz yirmi (120) üyesi vardır. Meclis sandalyeleri, tüm parti, koalisyon, yurttaş hareketi ve bağımsız adaylar arasında, meclis seçimlerinde kazandıkları geçerli oy sayısına göre paylaşılır.

2. Bu paylaşım çerçevesinde yüz yirmi (120) sandalyeden, yirmi (20) tanesi Kosova'da çoğunluk olmayan toplulukları temsil için, aşağıda gösterildiği şekilde, güvenceye bağlanmıştır [...].

[...]

Madde 65 [Meclisin Yetkileri]

Kosova Cumhuriyeti Meclisi:

[...]

(6) Meclis başkanı ve başkan yardımcılarını seçer ve görevden alır;

[...]

Madde 67 [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi]

1. Kosova Meclisi, kendi üyelerinden Başkanı ve beş (5) başkan yardımcısını seçer.

2. Meclis Başkan, en büyük parlamento grubundan önerilir ve üye tam sayısının oy çoğunluğuyla seçilir.

3. Üç en büyük parlamento gurubu tarafından önerilen üç (3) başkan yardımcısı, Meclis üye tam sayısının oy çoğunluğuyla seçilir.

4. İki (2) başkan yardımcısı, Mecliste çoğunluk olmayan toplulukları temsil eder ve üye tam sayısının oy çoğunluğuyla seçilir. Başkan yardımcılarında biri, güvenceye bağlı sandalyeye sahip Sırp topluluğundan, diğeri ise çoğunluk olmayan diğeri topluluklara ait güvenceye bağlı sandalyeye sahip üyelere aittir.

5. Meclis başkanı ve başkan yardımcısı, üye tam sayısının üçte ikilik (2/3) oy çoğunluğu ile görevinde alınır.

6. Başkan ve başkan yardımcısı, Meclis Başkanlığı oluştururlar. Başkanlık, Meclis Tüzüğünde belirtildiği şekilde Meclisin idari işleyişinden sorumludur.

7. Meclis Başkanı:

(1) Meclisi temsil eder;

(2) Gündemi belirler, meclisi çağırır ve oturumlara başkanlık eder;

(3) Meclis tarafından onaylanan kararları imzalar;

(4) Bu Anayasa ve Meclis Çalışma Tüzüğüne uygun diğeri işleri yürütür.

8. Meclis Başkanının oturuma katılmaması veya görevini yerine getirememesi durumunda, başkan yardımcılarında biri tarafından vekâlet edilir.

[...]

Madde 70 [Milletvekillerinin Görev Süresi]

1. Milletvekilleri halkın temsilcileridir ve hiçbir zorunlu görev süresine tabi tutulmazlar.

[...].

Madde 74 [Görevi Yerine Getirme]

Kosova Meclisi milletvekilleri, görevlerini Anayasa, yasalar ve meclis çalışma kurallarına uygun şekilde, Kosova Cumhuriyetinin en iyi çıkarları için yerine getirirler.

Meclis İttüzüğünün ilgili hükümleri

Madde 12 [Meclis Başkanı ve Başkan Yardımcılarının Seçimi]

1. Meclis, IV. dönemin açılış oturumunda, Başkan ve başkan yardımcılarını üyeler arasında seçer. Başkan ve başkan yardımcısı, Meclis Başkanlığı oluşturur.

2. Yasama dönemi açılış oturumu başkanı, en büyük meclis grubundan Meclis Başkanına aday göstermesini talep eder. Meclis Başkanı, tüm Meclis Üyelerinin oyçokluğu ile seçilir.

3. Yasama dönemi açılış oturumu başkanı, en büyük üç meclis grubundan, her Meclis Üyesinin oy çoğunluğuyla seçilen Meclis başkan yardımcılığına birer aday göstermelerini ister.

4. Başkanlık ve Meclis'in diğer çalışma organlarında Meclisin cinsiyet dağılımına riayet edilir.

5. Yasama dönemi açılış oturumu başkanı, Sırp topluluğu ve diğer çoğunluk olmayan topluluklar için tahsis edilmiş olan yerlere sahip milletvekillerinden Meclis başkanı yardımcılığına bire aday teklif etmelerini ister. Bu fıkraya göre başkan yardımcıları, milletvekillerinin oyçokluğuyla seçilir.

6. Yasama dönemi açılış oturumu başkanı, Meclis Başkanı ve başkan yardımcıları seçimine ilişkin oylama sonuçlarını açıklar ve yeni seçilen Başkanın yerini almaya davet eder.

Madde 14 [Başkanlığın Yetkileri]

1. Meclis Başkanı ve Başkanlık üyelerinin görevi, Meclis'in görevlerine uygundur.

[...]

3. Meclis Başkanı istifasını Meclis'e verebilir. Başkan istifa kararını öncelikle Meclis Başkanlığına sunar. İstifa onaylandıktan sonra, önceki Meclis Başkanını atayan siyasi parti veya koalisyon, Cumhurbaşkanı için yeni bir aday önerir.

4. Başkanlık üyelerinden herhangi birinin istifası durumunda da aynı süreç uygulanır.

5. Meclis Başkanı veya Meclis Başkanlığı üyelerinden birinin kendisini öneren siyasi parti veya meclis grubun önergesiyle görevden alınması, seçim usulüne uygun olarak yapılır.

Madde 16 [Başkanlık Toplantıları]

1. Meclis Başkanı, Başkanlık toplantılarını toplar ve başkanlık eder.

2. Bir parlamento grubu veya üyelerin yüzde beşi (5%), yani altı (6) Meclis üyesinin talebi üzerine Meclis Başkanı Meclis'i toplantıya çağırır.

3. Başkanlık kararları oybirliği ile alınır. Bir mutabakat sağlanmadığında kararlar, oy kullananların oyçokluğuyla alınır. Oyların eşit olması durumunda Başkanın oyu belirleyici olur.

4. Başkanlık toplantılarına, oy hakkı olmaksızın Kosova Cumhurbaşkanı ve hükümet temsilcileri de katılabilirler. Meclis Sekreteri, resmi görev uyarınca Meclis Başkanlığı toplantılarına katılır.

5. Meclis Başkanlığı, belirli konulara parlamento grup başkanlarını Başkanlık toplantılarına çağırır.

Madde 51 [Meclis Toplantılarında Yetersayı ve Oylama]

1. Meclis üye tamsayısının yarısından fazlası hazır bulunduğu Genel Kurulda yetersayı sağlanmış olur.

2. Meclis üyelerinin toplantılarda bulunup bulunmadığı, elektronik oylama sistemi, el kaldırma veya isimlerin okunmasıyla doğrulanır. Meclis üyelerinin varlığının doğrulanma şekline Oturum Başkanı karar verir.

3. Meclis toplantılarında alınan kararlar karar anında Meclis üye tamsayısının yarısından fazlası genel kurulda hazır bulunmaları durumunda geçerlidir. Kanunlar, kararalar ve Meclis'in diğer işlemleri mevcut ve oy kullanan üyelerin oyçokluğuyla kabul edilirler. Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın aksi öngördüğü durumlarda istisnadır.

4. Oylama aşağıdaki şekillerde yapılır:

- a) El kaldırmak suretiyle "kabul,, "ret" ve "çekimser" oy kullanarak yapılan açık oylama,
- b) Gizli oylama,
- c) Elektronik oylamayı içeren kayda geçirilmiş oylama,
- d) Meclis üyelerinin teker teker çağrılmasıyla yapılan oylama.

5. Kayda geçirilmiş oylama Meclis Başkanı veya bir parlamento grubu tarafından talep edilip Meclis'in bu yönde karar alması durumunda yapılır. Kayda geçirilmiş oylama yapıldığında, her üyenin "kabul", "ret" veya "çekimser" oyları, oy sahiplerinin da ve soyadlarıyla birlikte kaydedilir. Elektronik oylama yapıldığında ekranda katılımcıların sayısı, oy kullananların sayısı ve her oy türü için ayrı olmak üzere oylama sonucu ekranda görüntülenir. Milletvekili, kullandığı "kabul", "ret" veya "çekimser" oyunun açıklamasını yapma ve elektronik oylama sonucunun bir nüshasını isteme hakkına sahiptir.

6. Herhangi bir oyalamada "kabul" ve "ret" oy sayıları eşit olduğunda bir önerenin kabul edilmediği tespit edilir.

7. Meclis üyelerinin elektronik oyları, genel kurul oturumundan sonraki üç iş günü içinde ilan edilir.

Başvurunun Kabul Edilirliği

74. Mahkeme başvurunun Anayasa'da belirtilmiş ve Kanun ile İçtüzük'te ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirir.

75. Mahkeme bu anlamda Anayasa'nın 113. maddesinin [Yargılama Yetkisi ile Yetkili Taraflar] 1. fıkrasına atıfta bulunmuştur. İlgili anayasal hükümler şöyledir:

1. Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.

76. Mahkeme ayrıca Anayasa'nın 113.5 madde fıkrasına da atıfta bulunur. Fıkra şöyledir:

5. Kosova Meclisinin on (10) veya daha fazla üyesi, onaylandığı günden itibaren sekiz (8) gün içerisinde Kosova Meclisinde onaylanan her türlü yasa veya karara, içerik veya usul açısından itiraz edebilirler.

77. Mahkeme öncelikle başvuru sahiplerinin itiraz konusu kararın içeriğinin anayasal uygunluğunu sorguladıklarını hatırlatır.

78. Bununla ilgili olarak Mahkeme, başvurunun Anayasa'nın 113.5 madde fıkrasına uygun olarak Meclis üyesi 12 (on iki) milletvekili tarafından teslim edildiğini, dolayısıyla başvuru sahiplerinin yetkili taraf olduklarını belirlemiştir.

79. Mahkeme devamında Kanun'un 42. maddesini [Başvurunun Kesinleştirilmesi] dikkate alır. Madde şöyledir:

1. Anayasanın 113. maddesinin 6. fıkrası ile uyumlu olarak başlatılan istemde diğerleri arasında aşağıda belirtilen bilgiler sunulur:

1.1. Kosova Cumhuriyeti Meclisi tarafından çıkarılan karar ya da yasanın anayasallığını itiraz eden Meclis milletvekillerinin tümünün isimleri ve imzaları,

1.2. Bu istemle ilgisi olan Anayasa hükümleri ya da yasa ya da herhangi başka bir konu; ve

1.3. İtirazın desteklendiği delillerin sunulması.

80. Mahkeme ayrıca İçtüzük'ün 74. kuralına [Anayasanın 113.5 madde fıkrası ile Kanun'un 42 ve 43. maddeleri uyarınca yapılan başvuru]

(2) Bu kurala uygun yapılan bir başvuru diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki bilgileri içermelidir:

[...]

(a) Kosova Cumhuriyeti Meclisi tarafından kabul edilen bir kanun veya kararın anayasaya uygunluğuna itiraz eden Meclis milletvekillerinin hepsinin isimleri ve imzaları,

(b) Anayasa hükümleri veya bu başvuruya ilişkin diğer kanun veya mevzuat ve

(c) İtirazın dayandırıldığı deliller.

(3) Başvuru sahipleri, itiraz konusu kanun veya Meclis tarafından kabul edilen kararın bir kopyasını, başvuruyu teslim eden milletvekillerinin

listesi ve imzalarını ve kendilerini Mahkeme nezdinde temsil eden kişiye ilişkin vekâleti başvurunun ekinde sunarlar.

81. Mahkeme, başvurucuların milletvekili isimlerini belirtip imzalamış olduklarını, Mahkeme nezdinde kendilerini temsil edecek imzalı vekaletnameyi sunduklarını, itiraz ettikleri kararı belirtip bir nüshasını teslim ettiklerini, itiraz konusu kanunun aykırı olduğunu ileri sürdükleri anayasal hükümleri belirtip iddialarını destekleyecek delil ve olguları sunduklarını tespit etmiştir. Bu nedenle Mahkeme, Kanun'un 42. maddesinde belirtilip ayrıntılarının İçtüzük'ün 74. kuralında verilmiş olan kriterlerin yerin getirilmiş olduklarını değerlendirmiştir.
82. *"Kabul tarihinden itibaren 8 (sekiz) günlük"* süreyle ilgili olarak Mahkeme, itiraz konusu kararın 4 Haziran 2018 tarihinde kabul edildiğini, başvurunun ise 12 Haziran 2018 tarihinde Mahkeme'ye teslim edildiğini belirlemiştir.
83. Mahkeme, İçtüzük'ün 30 (1) Kural fıkrası uyarınca başvurunun teslimi vadesi için *"zaman aralığı gün hesabına göre hesaplandığında, bir olayın meydana geldiği günün ertesi gününden itibaren hesaplanır"* hükmünü hatırlatır.
84. Mevcut başvuruda zaman hesaplaması için itiraz konusu kararın kabulünün ertesi gününe isabet eder. Netice itibarıyla Mahkeme, başvurunun Anayasa'nın 113.5 madde fıkrasında belirtilen süre içerisinde teslim edildiğini tespit etmiştir.
85. Dolayısıyla Mahkeme, başvurucuların Anayasa'da belirtilip ayrıntılarının Kanun ile İçtüzük'te verildiği kabul edilirlilik koşullarını yerine getirmiş olduklarını tespit etmiştir.
86. Mahkeme ayrıca başvurunun Meclis başkan yardımcılarının seçimi ve görevden alınmalarına ilişkin önemli anayasal konulara işaret ettiğini değerlendirerek başvurunun kabul edilir olduğunu tespit etmiştir.

Esas İncelemesi

87. Mahkeme, itiraz konusu kararın Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesi [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] ile uyumlu olmadığı yönünde başvurucuların iddiasını hatırlatır.
88. Başvurucuların başvurusuyla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrası uyarınca Meclis başkan yardımcılığı görevinin Parlamento seçimlerinin sonucunda en çok oyu almış olan siyasi parti veya koalisyonların oluşturduğu 3 (üç) en büyük parlamento grubuna tahsis edildiğini belirlemiştir. Onlar Meclis Başkanlığı'ndaki temsilin siyasi bir niteliğe sahip olduğunu ve tüm yasama dönemi boyunca en büyük 3 (üç) meclis grubunun temsil edilmesi gerektiğini ilave etmişlerdir.
89. Bu nedenle, kendilerine göre, Meclis başkan yardımcısı Aida Dërguti'nin (şimdi yeni bir meclis grubunun bir parçası) görevden alınmaması kararına itiraz edilen karar, LVV'nin 11'teki seçimlerde en çok oy alan ikinci kuruluş olduğunu reddetti. Haziran 2017, Meclis başkan yardımcısının pozisyonu, Anayasanın 67. maddesinin 3. fıkrası ile güvence altına alınmıştır.

90. Ayrıca, Başvuranlara göre, Meclis Başkanlığında temsil edilme hakkının 3 (üç) en büyük meclis grubuna ait olması koşuluyla, cumhurbaşkanının görevden alınmaması hakkındaki milletvekillerinin oy kullanması, kötüye kullanımı oluşturur. “oy hakkı”.

Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasıyla ilgili olarak

91. Mahkeme, öncelikle Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrası hükümleri ile yasama süresince Parlamento Başkanlığında belirli parlamento gruplarının önerdikleri milletvekilleri tarafından temsiline hak veren diğer ilgili hükümleri değerlendirecektir.
92. Mahkeme bununla ilgili olarak Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasının Meclis başkanlarının önerilmesi ve seçimini düzenlediğini hatırlar. Fıkra şöyledir: *“en büyük üç parlamento grubu tarafından önerilen 3 (üç) başkan yardımcısı Meclis üye tamsayısının oyçokluğuyla seçilir.”*
93. Yukarıda belirtilen hüküm uyarınca, 3 (üç) başkan yardımcısının seçimi için şu iki şartın yerine getirilmesi zorunludur: a) en büyük üç parlamento grubu tarafından önerilmek ve b) Meclis üye tamsayısının oyçokluğunu sağlamış olmak.
94. Birinci koşulla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasının sayısı 3 (üç) olan başkan yardımcılığına aday gösterme hakkının münhasıran 3 (üç) en büyük parlamento grubuna ait olduğunu açıkça belirttiğini tespit etmiştir. Mahkeme, 3 (üç) en büyük parlamento grubunun Meclis başkan yardımcılığına aday gösterme hakkının hukukun üstünlüğü tarafından yönetilen Meclis birleşiminin etkin ve anlamlı demokrasisinin temellerinin korunması açısından esas olduğunu değerlendirmiştir. Netice itibarıyla Mahkeme, aday gösterme hakkının 3 (üç) en büyük parlamento grubuna ait olduğunu, ancak bu grupların kendi grubundan birini aday göstermekle zorunlu olarak sınırlandırılmadıklarını tespit etmiştir. Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasının belirli bir parlamento grubu tarafından önerilme sınırlandırmasını getirmeksizin Meclis başkan yardımcılığına aday göstermeye ilişkin geniş bir serbestlik sağladığını gözle önüne serer.
95. Aday önermeye ilişkin daha geniş serbestlik sağlayan 67. madde 3. fıkrasının aksine Anayasa'nın 67. madde 4. fıkrasında açıkça şu ifadenin yer alır: *İki (2) başkan yardımcısı, Mecliste çoğunluk olmayan toplulukları temsil eder ve üye tam sayısının oy çoğunluğuyla seçilir.* Aynı fıkranın devamında Anayasa açık bir şekilde şunu belirlemiştir: *Başkan yardımcılardan biri, güvenceye bağlı sandalyeye sahip Sırp topluluğundan, diğeri ise çoğunluk olmayan diğer topluluklara ait güvenceye bağlı sandalyeye sahip üyelere aittir.*
96. İkinci şartla ilgili olarak ise Mahkeme, parlamento gruplarınca aday gösterilenlerin otomatikman Meclis başkan yardımcılığına seçilmediklerini, ancak Meclis'te oylama sürecine tabi olduklarını hatırlar. Parlamento grupları tarafından Meclis başkan yardımcılığına aday gösterilenler ancak Meclis üye tamsayısının oyçokluğunu sağlamaları halinde seçilmiş olurlar. öyle ki Meclis başkan yardımcıları her ne kadar parlamento grupları

tarafından aday gösterilmiş olsalar bile, Anayasa hükümleri veya diğer ilgili hükümler gereğince milletvekillikleri düşürüldüğü durumlar dışında onlar, aslında Meclis başkan yardımcılığını yürütmek için Meclis tarafından seçilmişlerdir.

97. Bununla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 6. fıkrasını hatırlatır. Fıkra şöyledir:

Başkan ve başkan yardımcıları, Meclis Başkanlığını oluştururlar. Başkanlık, Meclis Tüzüğünde belirtildiği şekilde Meclisin idari işleyişinden sorumludur.

98. Oylama süreci tamamlandıktan sonra Meclis Başkanlığı üyeleri Meclis başkan yardımcıları sıfatıyla kendilerini aday gösteren parlamento gruplarının çıkarlarını temsil etmeyip, her şeyden önce Meclis ile organlarının işleyişini sağlayacak şekilde Meclis'in çıkarlarını bir bütün olarak temsil ederler. Öyle ki Mahkeme, Meclis Başkanlığı üyeleri bu organ çerçevesinde siyasi parti veya parlamento gruplarının temsilcileri olmadıklarını ve Meclis Başkanlığı üyesi sıfatıyla Meclis'teki siyasi partilerin çıkarlarını temsil etmeye yükümlü olmadıklarını değerlendirir.

99. Meclis başkan yardımcıları sayısının Anayasa'da açıkça belirtildiği bulunduğu gerçeğini dikkate alarak, tüm parlamento grupları veya siyasi partiler yerine Meclis başkan yardımcılığına üç en büyük parlamento grubunun aday gösterme hakkı bulunmaktadır.

100. Mahkeme ayrıca Meclis İçtüzüğü'nün 16. madde 2 ve 5. fıkralarının da aşağıdaki belirlemelerini hatırlatır:

2. Bir parlamento grubu veya üyelerin yüzde beşi (5%), yani altı (6) Meclis üyesinin talebi üzerine Meclis Başkanı Meclis'i toplantıya çağırır.

[...]

5. Meclis Başkanlığı, belirli konulara parlamento grup başkanlarını Başkanlık toplantılarına çağırır.

101. Mahkeme, Anayasa ile Meclis İçtüzüğü uyarınca Meclis Başkanlığında parlamento gruplarına etkisi olan belli konularda tüm grupların parlamento grup başkanları tarafından temsil edildiklerini belirlemiştir.

102. Mahkeme ayrıca demokratik ülkelerde meclis başkan yardımcılarının seçimi ve görevden alınmalarıyla ilgili farklı içtihatların olduğunu da belirlemiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin Venedik Komisyonu Forumu üzerinden yönelttiği sorusuyla ilgili cevap gönderen tüm ülkelerde, böyle bir konunun Meclis İçtüzüğü'nde spesifik bir şekilde tanımlandığı Bulgaristan dışında, belli bir parlamento grubundan ayrılmanın otomatikman meclis başkan yardımcılığından da ayrılma anlamına gelmemektedir. Bu nedenle Meclis başkan yardımcılarının görevden alınmasıyla ilgili olarak, bu ülkelerin içtihatlarında böyle bir görevden almanın gerçekleşmesi için belli sayıda oyun sağlanacağı ayrı bir oylamanın yapılması gerekmektedir.

103. Başvurucuların, Meclis başkan yardımcılığı yerlerinin seçim sonucunda parlamentoda en çok sandalyeye sahip üç en büyük grubu oluşturan siyasi parti veya koalisyona tahsis edildiği yönünde Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasına dayandırdıkları iddialarıyla ilgili olarak Mahkeme, KO119/14 sayılı başvurudaki tespitine atıfta bulunmuştur. Bu başvuruda Mahkeme, *Anayasa'nın 64. madde 1. fıkrası anlamında Anayasa'nın 67. madde 2. fıkrası uyarınca en büyük parlamento grubunun Meclis'te en fazla sandalyeye sahip parti, koalisyon, yurttaş hareketi ve seçime bağımsız aday olarak katılan bağımsız adayların sayılması gerekir.* (bkz. başvuru Xhavit Haliti ile Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin diğer 29 milletvekilinin KO119/14 sayılı başvurusuna ilişkin kararın 116. paragrafı).
104. Bununla ilgili olarak Mahkeme, 11 Haziran 2017 tarihinde yapılmış olan seçimin sonuçlarına göre LVV'nin ikinci en büyük parlamento grubunu oluşturarak kendisi tarafından Meclis Başkan Yardımcılığına aday gösterme hakkına sahip olduğunu tespit etmiştir. Bu hakka istinaden LVV, Meclis Başkan Yardımcılığı için yeterli oyu almayı başaran Bayan Aida Dërguti'yi aday göstermiştir.
105. Ancak Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasının yasama dönemi başında 3 (üç) en büyük parlamento grubunun Meclis Başkan Yardımcılığına aday gösterme hakkını belirlediği görüşündedir. Başkan Yardımcılığına gösterilen adayların seçilmelerinden sonra başkan yardımcılardan birinin Anayasa'nın 70. maddesi gereğince milletvekilliklerinin düşürülmesi veya Anayasa'nın 67. madde 5. fıkrasında belirlenmiş usule göre görevden alınması halinde ancak parlamento gruplarının başkan yardımcılığına aday gösterme haklarının yeniden doğar.
106. Yukarıda ifade edilenlere istinaden Mahkeme, başvurucuların Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasına göre meclis başkan yardımcılığı pozisyonunun seçim sonucunda Meclis'te en çok sandalyeyi kazanan 3 (üç) en büyük parlamento grubuna ayrıcalıklı olarak ait olduğu yönündeki iddialarının temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir.

Meclis Başkan yardımcısının görevden alınması için izlenen süreçle ilgili olarak

107. Mahkeme devamında Meclis başkan yardımcılarının görevden alınmasının Anayasa'nın belirli hükümleri, daha doğrusu 67. madde 5. fıkrasıyla düzenlendiğini hatırlatır. İlgili fıkra şöyledir: *Meclis başkanı ve başkan yardımcıları, üye tam sayısının üçte ikilik (2/3) oy çoğunluğu ile görevinde alınır.*
108. Netice itibariyle Meclis başkan yardımcılarının görevden alınması için Anayasa'nın 67. madde 5. fıkrası gereklerinin yerine getirilmesi gereklidir.
109. Bununla ilgili olarak Mahkeme, Meclis başkan yardımcılarının seçilmesi için üye tamsayısının oyçokluğunu öngören 67. madde 3. fıkrasından farklı olarak Anayasa'nın 67. madde 5. fıkrasının uyarınca Meclis başkan yardımcılarının üye tamsayısının üçte ikisinin (2/3) oyuyla görevden alınmaları öngörüldüğünü hatırlatır.

110. Mahkeme, mevcut başvuruda LVV'nin Meclis Başkan Yardımcısı Aida Dërguti'nin görevden alınması talebinde bulunduğunu hatırlatır.
111. Meclis Başkanlığı 28 Nisan 2018 tarihinde bu önergeyi görüşerek genel kurul gündemine almayı kararlaştırmıştır.
112. Mahkeme ayrıca LVV'nin önergesine binaen 1 Haziran 2018 tarihli görüşmeler üzerine Meclis Genel Kurulunda 4 Haziran 2018 tarihinde LVV'nin önerisinin görüşüldüğünü, bu esnada Meclis Genel Kurulunda 94 (doksan dört) milletvekilinin hazır bulunduğunu ve bu şekilde yetersayının sağlanmış olduğunu hatırlatır. Hazır bulunan milletvekillerinden 16'sı (on altısı) LVV'nin önergesine kabul oyu vermiş, 26'sı (yirmi altısı) ret, 47'si (kırk yedisi) ise çekimser oy kullanmışlardır.
113. Sonuç olarak Mahkeme, mevcut başvuruda LVV'nin önergesi gerekli sayıda oyu alamadığını ve bunun sonucunda Anayasa'nın 67. madde 5. fıkrasında açıkça belirtildiği şekilde, Aida Dërguti'nin Meclis başkan yardımcılığı görevinden alınması için şartların oluşmadığını tespit etmiştir.

Başvurucuların “oy kullanma hakkının istismarı”na ilişkin iddiasıyla ilgili olarak

114. Mahkeme devamında bir kez daha başvurucuların Meclis başkan yardımcılığı pozisyonlarının en büyük 3 (üç) parlamento grubu için ayrılmış olduğu ve *siyasi güç ve demokratik oyu artık temsil etmeyen bahse konu başkan yardımcısının görevden alınmasının reddi oy kullanma hakkının istismarıdır* şeklindeki iddiasını ve bu iddialarını Anayasa'nın 67. maddesine dayandırdıklarını hatırlatır.
115. Bununla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'nın 67. madde 3 fıkrasına göre Meclis Başkanlığında en büyük 3 (üç) parlamento grubunun temsilinin güvence altına alınmadığını, ancak Meclis tarafından oylanarak seçilecek başkan yardımcılığına aday gösterme haklarının güvence altına alındığı yönündeki tespitini hatırlatır.
116. Netice olarak Aida Dërguti'nin Meclis başkan yardımcılığı görevinden alınması için yapılan oylamada Meclis, Anayasa'nın 67. maddesine aykırı hareket etmemiştir.
117. Dahası Meclis'teki oylamayla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'nın 70. madde [Milletvekillerinin Yetkileri] 1. fıkrasına atıfta bulunmuştur. Fıkra şöyledir:
 1. *Milletvekilleri halkın temsilcileridir ve hiçbir zorunlu görev süresine tabi tutulmazlar.*
118. Mahkeme ayrıca Anayasa'nın 74. maddesine [Görevin Yerine Getirilmesi] atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir:

Kosova Meclisi milletvekilleri, görevlerini Anayasa, yasalar ve meclis çalışma kurallarına uygun şekilde, Kosova Cumhuriyetinin en iyi çıkarları için yerine getirirler.

119. Mahkeme ayrıca 03/L-111 Milletvekillerinin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Kanununun (Resmi Gazete yayımlanma tarihi: 20 Temmuz 2010) 3. maddesini [Yetki Özgürlüğü] hatırlatır. Madde şöyledir:

1. Milletvekili vatandaşların temsilcisidir ve görevlilik süresince sadece kendi bilincine dayanır.
2. Milletvekili kendine düşen görevleri, Anayasa hükümleri, Yasa ve Meclisin Çalışma Yönetmeliğiyle uyumlu olarak yerine getirir.

120. Mahkeme ayrıca Meclis İçtüzüğü'nün 51. madde [Meclis Toplantılarında Yetersayı ve Oylama] 4 ve 6. fıkralarına atıfta bulunur. Fıkralar şöyledir:

4. Oylama aşağıdaki şekillerde yapılır:

- a) El kaldırmak suretiyle “kabul,, “ret” ve “çekimser” oy kullanarak yapılan açık oylama,
- b) Gizli oylama,
- c) Elektronik oylamayı içeren kayda geçirilmiş oylama,
- d) Meclis üyelerinin teker teker çağrılmasıyla yapılan oylama.

[...]

6. Herhangi bir oyalamada “kabul” ve “ret” oy sayıları eşit olduğunda bir önerenin kabul edilmediği tespit edilir.

121. Mahkeme bununla ilgili olarak kendi içtihatlarını da hatırlatır. *Başvurucu Xhavit Haliti ile Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin diğer 29 milletvekili KO119/14 sayılı başvuruda Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkanı seçimi esnasında 83 milletvekilinin oyunu alan 05-V-001 sayılı karar hakkında anayasal denetim talebinde bulunmuşlardır. Mahkeme'nin bu başvuruya ilişkin 17 Temmuz 2014 tarihli kararının 128. paragrafı şunu belirlemiştir: Yasama döneminin ilk oturumunda tüm milletvekillerinin hazır bulunup açık veya gizli oyla “kabul”, “ret” veya “çekimser” oy kullanmaları gerekli olup bu şekilde hareket etmekten muaf olamazlar.*

122. Mahkeme, yukarıda belirtilenleri dikkate alarak, Anayasa ve ilgili kurallara uygun şekilde sunulan önerilere yönelik oylamaya katılım da dahil olmak üzere, milletvekillerinin Meclis'in çalışmalarına katılma yükümlülüklerinin olduğu görüşündedir. Ancak Mahkeme, kendileri önüne konan öneriler hakkında ne tür oy kullanacakları konusunda milletvekillerinin özgür oldukları; Anayasa ve diğer kurallara uygun olarak Devletin en iyi çıkarlarını dikkate alarak kabul, ret veya çekimser oy kullanabileceklerini tekraren belirtir.

123. Netice itibariyle Mahkeme, Anayasa'nın öngördüğü şekilde siyasi gücü ve demokratik oyu temsil etmeyen bahse konu başkan yardımcısının görevden alınmasına ilişkin talebin reddiyle ilgili olarak başvurucuların, *oy kullanma hakkının istismarıdır ve Meclis Bakanlığının yapısını düzenleyen hükümlerin anayasal amacını ihlal eder* şeklindeki iddiasının temelden yoksun olduğunu değerlendirmiştir.

124. Mahkeme son olarak, LVV'nin önerisini oylamamakla Meclis'in Anayasa'nın 7. maddesini [Değerler] ihlal ettiği yönünde başvurucularca ileri sürülen

iddiayı hatırlatır. Bu iddiayla ilgili olarak Mahkeme, başvuruçuların kendi iddialarıyla ilgili olarak Anayasa'nın bu maddesinin ihlal edildiğini ortaya koyacak bir delil ve bu iddiasına bir dayanak sunmadıklarını tespit etmiştir.

Sonuç

125. Mahkeme, başvuruçuların, Meclis başkan yardımcılığı yerlerinin seçim sonucunda parlamentoda en çok sandalyeye sahip üç en büyük grubu oluşturan siyasi parti veya koalisyona tahsis edildiği yönünde Anayasa'nın 67. madde 3. fıkrasına dayandırdıkları iddiasının temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir.
126. Mahkeme ayrıca başvuruçuların, Anayasa'nın öngördüğü şekilde siyasi gücü ve demokratik oyu temsil etmeyen bahse konu başkan yardımcısının görevden alınmasına ilişkin talebin reddinin *oy kullanma hakkının istismarıdır ve Meclis Bakanlığının yapısını düzenleyen hükümlerin anayasal amacını ihlal eder* şeklindeki iddiasının da temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir.
127. Mahkeme, netice itibarıyla LVV Parlamento Grubunun Aida Dërguti'nin Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkan Yardımcılığı görevinden alınması teklifine ilişkin Kosova Meclisi'nin 06/V-145 sayılı kararının Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesine [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] uygun olduğunu tespit etmiştir.

İhtiyati Tedbir Talebi

128. Mahkeme başvuruçuların Mahkeme'den ihtiyati tedbir kararı, dolayısıyla *Kosova Meclis Başkan Yardımcısı'nın [Aida Dërguti] görevini yerine getirmesini askıya alacak karar* çıkarması talebinde bulduklarını hatırlatır.
129. Mahkeme, itiraz konusu kararın Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesine [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] uygun olduğunu tespit etmiştir.
130. Bu nedenle Kanun'un 27.1 madde [İhtiyati Tedbir] fıkrası ve İçtüzük'ün 57. kuralı [İhtiyati Tedbir Kararı] uyarınca ihtiyati tedbir talebi konu bakımından görüşülemez olduğu için reddedilmiştir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.9 5 ve 116.2 madde fıkraları, Kanun'un 20 ve 42. maddeleri ile İÇTÜZÜK'ÜN 59.(1) (a) kuralı uyarınca Anayasa Mahkemesi, 3 Aralık 2018 tarihinde:

- I. Oybirliğiyle başvurunun kabul edilir olduğunun İLANINA,
- II. Oyçokluğuyla Vetëvendosje Hareketi Parlamento Grubunun Aida Dërguti'nin Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkan Yardımcılığı görevinden alınması teklifine ilişkin Kosova Meclisi'nin 06/V-145 sayılı kararının Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler] ve 67. maddesine [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçimi] uygun olduğunu TESPİTİNE,
- III. Oybirliğiyle ihtiyati tedbir talebinin REDDİNE,
- IV. İşbu kararın başvuruçulara, Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'na Kosova Cumhuriyeti Meclisine ve Kosova Hükümetine TEBLİĞİNE,
- V. Kanun'un 20.4 madde fıkrası gereğince taraflara bildirilip Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA
- VI. İşbu kararın derhal yürürlüğe gireceğinin İLANINA karar verilmiştir..

Raportör Yargıç

Remzije Istrefi-Peci

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Arta Rama-Hajrizi